

In ontvangst nemen ‘Instrumenten van de macht; de Staten-Generaal en hun archieven’, d.d. 25 juni 2015, door de Voorzitter van de Tweede Kamer

Uit handen van Lex Heerma van Voss, directeur van het Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis. Het boek is de handelseditie van het proefschrift van prof. dr. Theo Thomassen.

Zowel in de Tweede Kamer als ‘aan de overkant’ – zoals wij de Eerste Kamer hier noemen; zij zeggen dat op hun beurt over ons – is er een handelingenkamer; een kamer vol boeken waarin alle vergaderverslagen zijn gebundeld. In de Eerste Kamer is dat de fractiekamer van de PvdA; in de Tweede Kamer is het een speciaal ontworpen ruimte, in het gebouw waar vroeger het Ministerie van Justitie zat. Nou ja... ontworpen... het is besteld door Rijksbouwmeester Cornelis Hendrik Peters, en bevat veel Chinese invloeden; er zijn handgrepen in de vorm van drakenklauwen, drakenkopjes aan de balustrades en alles is in de kleuren groen en rood uitgevoerd. Ik dacht dat het een ontwerp van zijn hand was, maar later hoorde ik dat hij een postorderbestelling heeft geplaatst bij een Engelse staalfabrikant. Ondanks dat, vind ik het één van de meest imposante plekken in de Tweede Kamer, juist omdat je achter zo’n klein, onopvallend deurtje niet zo’n immense ruimte verwacht. De hoogte ervan overvalt me altijd een beetje (negen meter), net als de enorme hoeveelheid boeken; dat zijn er zo’n 30.000, heb ik me laten vertellen. De handelingenkamer maakt de eeuwenoude geschiedenis van de Tweede Kamer heel zichtbaar, en dan met name waar het hier primair om gaat: om verslagen van de plenaire vergaderingen waarin we de regering controleren, en waarin we debatteren en besluiten over wetsvoorstellen.

Maar ons archief is natuurlijk veel groter. Ons verleden is op veel meer manieren vastgelegd dan alleen in de handelingen. Eigenlijk is alles wat je ziet als je over het Binnenhof wandelt erfgoed; alles ademt hier geschiedenis. Zo herinneren de Erelijst voor Gevallenen, waar u langs naar binnen bent gelopen, en de Englandspielmaquette ons aan de Tweede Wereldoorlog, en gaan er achter het schilderij van het kabinet-Cort van der Linden, waarvan nu een replica in de Antichambre hangt, hele verhalen schuil – al is het maar het verhaal dat het op de vuilstort is beland. Het Binnenhof is het grootste én het oudste monument van Nederland, en voor zover ik kan nagaan is er geen andere plek waar de bestuurlijke en politieke macht zo lang aan één stuk geconcentreerd is geweest. Eerst waren dat de Graven van Holland, daarna de oude Staten-Generaal en vanaf 1815 de Staten-Generaal zoals wij die nu nog kennen. De heer Thomassen geeft in zijn inleiding aan dat je kunt promoveren op de discussie over wat wel en wat niet tot het archief behoort, maar geeft tegelijkertijd misschien wel de mooiste definitie: “Het Binnenhof is een monument in zichzelf, een boek van steen, een gelaagd systeem van betekenissen, een document, een archief.”

Toen ik u, meneer Heerma van Voss, net bedankte sprak ik van een boek, maar eigenlijk moet ik zeggen: levenswerk. Meneer Thomassen, u begon uw onderzoek in 1981 – toen ik nog op de middelbare school zat. Bijna 35 jaar heeft u gewerkt aan deze beschrijving van de archieven van de Staten-Generaal, in de periode van 1576 tot 1796. Mocht u ooit de ambitie hebben om ook de eeuwen daarna te beschrijven, wat ik natuurlijk heel hard hoop, dan denk ik dat u snel aan de slag moet... Al zijn stukken veel gemakkelijker te vinden dan in het papieren tijdperk, nu veel informatiestromen in het parlement zijn gedigitaliseerd. Maar dát uw onderzoek zo intensief was, maakt het natuurlijk alleen maar méér bijzonder. Deze presentatie moet een belangrijk moment voor u zijn. Voor ons is het dat in ieder geval.

Over onze parlementaire geschiedenis is veel geschreven. In 1964 verscheen een boek over de Staten-Generaal, en in 1990 bracht de Eerste Kamer een gedenkboek uit, waarin werd stilgestaan bij het 175-jarig bestaan van de Senaat. Van de Tweede Kamer bestaat er eigenlijk nog geen echte, doorwrochte geschiedschrijving. Gelukkig komt daar binnenkort verandering in. Ik mag het eigenlijk nog niet zeggen, maar in het kader van het tweehonderd jarig bestaan van de Staten-Generaal, dat we vanaf oktober dit jaar vieren, verschijnt er een dik boek over twee eeuwen Tweede Kamer. Uw boek – uw levenswerk – telt daarbij op. Het onderzoek naar het meer dan 1200-meter lange archief van de oude Staten-Generaal uit de tijd van de Republiek beschrijft en verankert een heel belangrijk deel van onze geschiedenis én die van de overburen, op nationaal, regionaal en lokaal niveau, en in internationaal perspectief. Daarmee is het van grote waarde voor ons, nu en in de toekomst.

Ik wil de auteur en de uitgever, en in hun naam alle anderen die aan het boek hebben bijgedragen, daar graag hartelijk voor bedanken. Wat ons betreft starten jullie morgen met ‘De Staten-Generaal en hun archieven’ in de periode van 1815 tot heden!